

Financira
Evropska unija

Ureditve za nastanitev in bivanje upravičencev do začasne zaščite

Informator Evropske
migracijske mreže

November 2022

Omejitev odgovornosti

Ta informator je pripravila Evropska migracijska mreža (EMN), ki jo sestavljajo **nacionalne kontaktne točke** (EMN NKT) v EMN državah članicah (vse EU države razen Danske) in EMN državah opazovalkah (NO, GE, MD, UA, ME, AM), Evropska komisija, in ponudnik storitev (ICF). Informator ne odraža nujno mnenj in stališč Evropske komisije, ponudnika storitev EMN (ICF) ali EMN NKT, prav tako pa jih njegove ugotovitve ne zavezujejo. Prav tako Evropska komisija, ICF in nacionalne kontaktne točke EMN nikakor niso odgovorni za kakršno koli uporabo predloženih informacij.

Pojasnilo

Informator je bil pripravljen na podlagi nacionalnih prispevkov 24 EMN NKT (AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, SE, SI, SK), zbranih na podlagi skupne predloge, ki so jo razvile nacionalne kontaktne točke EMN, da se zagotovi čim večja primerljivost. Nacionalni prispevki so večinoma temeljili na analizi zdajšnje zakonodaje in političnih dokumentov, poročil, akademske literature, internetnih virov ter poročil in informacij nacionalnih organov, ne pa na primarnih raziskavah. Navedba držav članic EU v raziskavi, ki sledi predstavitvi informacij, kaže na razpoložljivost ustreznega gradiva, ki so ga te države članice zagotovile v svojih nacionalnih prispevkih, kjer je mogoče najti podrobnejše informacije, zato je zelo priporočljivo, da se posvetujete tudi z njimi.

Pomembno je opozoriti, da se informacije v tej raziskavi nanašajo na stanje v zgoraj navedenih državah do septembra 2022 in zlasti na prispevke njihovih nacionalnih kontaktnih točk EMN.

Nacionalne kontaktne točke EMN iz drugih držav članic zaradi različnih razlogov tokrat niso mogle sodelovati v tej raziskavi, so pa to storile za druge dejavnosti in poročila EMN.

Objavljeno novembra 2022

Predlagano navajanje:

European Migration Network (2022). Access to services for beneficiaries of temporary protection - EMN Inform. Brussels: European Migration Network.

Več o tem:

Spletno mesto EMN: <http://ec.europa.eu/emn>

LinkedIn EMN: <https://www.linkedin.com/company/european-migration-network>

Twitter EMN: <https://twitter.com/emnmigration>

Youtube EMN: <https://www.youtube.com/channel/UCp4RiZkN1NlggtpSIFvVzkg>

Fotografija: © shutterstock (naslovnica)

Ikone je pripravilo podjetje Freepik na spletnih straneh www.flaticon.com in vecteezy.com

VSEBINA

1 UVOD	4
2 KLJUČNI POUDARKI	4
3 GLAVNE OBLIKE NASTANITVE, KI SO NA VOLJO	5
4 PONUJENE OBLIKE FINANČNE POMOČI ZA NASTANITEV	5
Finančna pomoč, ponujena upravičencem do začasne zaščite	6
Finančna podpora za zasebna gospodinjstva, pri katerih so nastanjeni posamezniki	7
Finančna pomoč, ponujena občinam ali drugim ustanovam	8
5 USKLAJEVANJE POBUD ZA ZASEBNO NASTANITEV	8
6 IZZIVI PRI ZAGOTAVLJANJU NASTANITVE	9

1 UVOD

V tem informatorju so analizirane ureditve, ki so jih države članice Evropske unije (EU) uvedle za nastanitev in bivanje upravičencev do začasne zaščite v okviru začetka izvajanja Direktive o začasni zaščiti (2001/55/ES)¹, ki je bila sprožena kot odziv na ruski vdor v Ukrajino 24. februarja 2022.² Prvi odstavek 13. člena Direktive o začasni zaščiti zahteva, da države članice upravičencem do začasne zaščite zagotovijo dostop do ustrezne nastanitve ali da ti po potrebi prejmejo sredstva za nastanitev.

Po podatkih Urada visokega komisarja Združenih narodov za begunce (UNHCR) je do 15. novembra 2022 Ukrajino v iskanju varnosti zapustilo več kot 7,8 milijona ljudi (predvsem žensk in otrok), ki so prispeli predvsem v sosednje države članice Evropske unije in tretje države.³ Podatki urada Eurostat navajajo število Ukrajincev, ki jim je bila od marca do septembra 2022 podeljena začasna zaščita, za tiste države članice, za katere podatki so na voljo, kar prikazuje razsežnost razmer.⁴ Veliko število oseb, ki so zbežale iz Ukrajine, je povzročilo veliko povpraševanje po takojšnji podpori, države članice pa so se odzvale tako, da so ponudile različne možnosti za nastanitev in bivanje.

Ta informator je dopolnilo pobude Varen dom, ki jo je marca 2022 naznanila Evropska komisija in je namenjena zagotavljanju podpore Evropejcem, ki prostovoljno ponudijo nastanitev osebam, ki bežijo pred vojno, zlasti z uporabo namenskih sredstev Evropske unije in instrumentov za rešitve v zvezi s prvo nastanitvijo in za dolgoročno nastanitev. Julija 2022 je Komisija predstavila Smernice o varnih domovih,⁵ ki jih je podprla solidarnostna platforma, ki svetuje državam članicam Evropske unije glede načinov zagotavljanja varne in primerne nastanitve za ljudi, ki bežijo pred vojno v Ukrajini. V smernicah so opisana ključna načela za podporo gostiteljem ter usklajevanje in zagotavljanje varnih in primernih bivališč za tiste, ki jih potrebujejo. Smernice obravnavajo tudi trajnostne stanovanjske rešitve za prihodnost, zlasti morebitno vlogo sponzorjev skupnosti pri sprejemanju prišlekov.

Analiza v tem informatorju temelji na prispevkih, ki jih je zagotovilo 24 držav članic,⁶ informacije pa so bile posodobljene 1. septembra 2022.⁷

2 KLJUČNI Poudarki

- **Večina držav članic, ki so se odzvale, hkrati uporablja več možnosti za nastanitev**, predvsem sprejemne centre, vzpostavljene za nastanitev oseb, ki bežijo iz Ukrajine, ter nastanitve, ki jih ponujajo fizične osebe in pravni subjekti. Nekatere države članice, ki so se odzvale, pa uporabljajo tudi obstoječe sprejemne zmogljivosti za prosilce za azil/upravičence do mednarodne zaščite.
- **Finančna podpora za nastanitev** se zagotavlja občinam/subjektom, ki ponujajo nastanitev, in/ali neposredno osebam, ki so zbežale iz Ukrajine. Nekatere države članice, ki so se odzvale, so začele izvajati sheme, ki zagotavljajo finančno podporo za fizične osebe, ki so nastanili osebe, ki so zbežale Ukrajine.
- Potekajo tudi poskusi **usklajevanja zagotavljanja nastanitve, ki jih ponujajo fizične osebe**. To poteka z usklajevanjem na centralni/lokalni ravni, a se pogosto zanaša tudi na usklajevanje s strani civilne družbe in nevladnih organizacij (NVO). Vendar takšna prizadevanja za usklajevanje ne izključujejo obstoja pobud za nastanitev pri fizičnih osebah, ki niso del uradnega sistema.
- **Izzivi, s katerimi se srečujejo** države članice pri zagotavljanju bivališč in nastanitvi, vključujejo omejene nastanitvene zmogljivosti in razpoložljivost zasilnih nastanitve, izpolnjevanje posebnih potreb prispelih, zlasti ranljivih skupin, in kratke roke za razporeditev oseb po nastanitvenih možnostih. Posebni izzivi, o katerih so poročali v zvezi z zasebno nastanitvijo, vključujejo začasno naravo te vrste nastanitve, finančno breme za države članice, jezikovne ovire med osebami, ki so pobegnile iz Ukrajine, in družinami gostiteljicami ter tveganje za izkoriščanje in zlorabo.

1 Direktiva Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb (UL L 212, 7. 8. 2001, str. 12), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TX/?uri=celex%3A32001L0055>, zadnji dostop 18. oktobra 2022.

2 Decision 2022/382 of 3 August, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.071.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A071%3ATOC, zadnji dostop 18. Oktobra 2022.

3 Podatki UNHCR so dostopni na: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>, zadnji dostop 18. novembra 2022.

4 Podatki Eurostat so dostopni na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20221110-2>, zadnji dostop 18. novembra 2022.

5 Evropska komisija, 'Safe Homes guidance', https://home-affairs.ec.europa.eu/safe-homes-guidance_en, zadnji dostop 18. oktobra 2022.

6 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, SE, SI, SK.

7 Na podlagi informacij, pridobljenih prek EMN mehanizma ad-hoc poizvedb (AHQ) (AHQ 2022.18 in AHQ 2022.23)

3 GLAVNE OBLIKE NASTANITVE, KI SO NA VOLJO

Večina držav članic za osebe, ki so pobegnile iz Ukrajine, uporablja kombinacijo različnih oblik nastanitve:

- **Sprejemni centri:** Večina držav članic, ki so se odzvale,⁸ je vzpostavila nove sprejemne centre za ljudi, ki bežijo pred vojno v Ukrajini, nekatere države članice⁹ pa uporabljajo (tudi) obstoječe sprejemne centre, namenjene prosilcem za mednarodno zaščito ali upravičencem do nje.
- **Hoteli/hostli:** Države članice pogosto uporabljajo hotele/hostle,¹⁰ ki so glavna oblika nastanitve v Bolgariji,¹¹ Cipru¹² in Irskem.¹³ Hoteli/hostli se večinoma uporabljajo kot zasilna nastanitev, med registracijo in preden je na voljo trajnejša rešitev.¹⁴
- **Začasna nastanitev, ki jo ponujajo zasebna gospodinjstva:** V večini držav članic so državljani zasebniki dali svoje domove na voljo osebam, ki bežijo pred vojno v Ukrajini (to ne vključuje oblik nastanitve, za katere so upravičenci dočasne zaščite podpisali najemno pogodbo, ali nastanitve, ki jim jih zagotavljajo družina ali prijatelji). Vendar države članice nimajo na voljo statističnih podatkov o vseh zasebnih stanovanjskih pobudah, razen tistih, ki jih usklajujejo nevladne organizacije ali država.
- **Druge oblike nujne aličasne nastanitve**¹⁵ so vključevale šotore ali kampe,¹⁶ športne dvorane, šole, kulturne centre in druge vladne ali občinske objekte,¹⁷ industrijske in pisarniške stavbe, socialna stanovanja in samostane¹⁸ ter ladje.¹⁹

Nekaj držav članic²⁰ je lahko zagotovilo podatke o **uporabi nastanitve v zasebnih gospodinjstvih** (tj. fizične osebe/gospodinjstva, pri katerih so nastanjeni upravičenci na lastno pobudo fizičnih oseb/gospodinjstev ali prek programov, ki jih usklajuje država ali nevladne organizacije) v primerjavi z drugimi oblikami nastanitve. Na Nizozemskem je bilo 1866 upravičencev dočasne zaščite nastanjenih ob pomoči organizacije RefugeeHomeNL (sodelovanje treh nevladnih organizacij, ki jih financira Ministrstvo za pravosodje in varnost), ki zasebna gospodinjstva usklajuje z ljudmi, ki bežijo pred vojno v Ukrajini. Vendar pa ni na voljo podatkov o številu upravičencev, ki so bili zasebno nastanjeni zunaj organizacije RefugeeHomeNL (npr. pri družini, prijateljih ali v okviru drugih zasebnih pobud).²¹ V Slovaški republiki je bil delež nastanitve, ki so jih zagotovile fizične osebe, približno 55 %, v Latviji pa 66 %. Po opažanjih se je v Nemčiji delež zasebnih nastanitve glede na občino gibal od približno 10 do 80 %. Hrvaška, Italija in Latvija so ocenile, da je bil delež razseljenih oseb v zasebnih nastanitvah, ki jih ponujajo zasebna gospodinjstva (vključno z nastanitvijo pri prijateljih in družini), približno 85–90 %. V Belgiji je bil ta delež približno 66–80 %, odvisno od regije, na Finskem pa je bil ocenjen na 52 %.²² Delež zasebnih nastanitve naj bi se v Belgiji zmanjšal, saj bodo regije srednjeročno in dolgoročno zagotovile več strukturnih rešitev za alternativne oblike nastanitve.

4 PONUJENE OBLIKE FINANČNE POMOČI ZA NASTANITEV

Oblike finančne pomoči, ki jo države članice zagotavljajo za pomoč pri nastanitvi upravičencev dočasne zaščite, se razlikujejo. Nekatere države članice zagotavljajo finančno pomoč neposredno

upravičencem dočasne zaščite (razdelek 4.1), druge sredstva dodelijo zasebnim gospodinjstvom, ki ponujajo nastanitev upravičencem dočasne zaščite (razdelek 4.2), tretje pa pomagajo prek lokalnih

8 AT, BE, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IT, LT, LU, NL, PL, SE, SK.

9 AT, DE, EL, ES, FI, MT (samo), PL (ta možnost velja za osebe, ki jim je Urad za tujce izdal potrdilo, da so upravičenci dočasne zaščite, vendar se v praksi ne uporablja pogosto, saj se jih večina odloči za bivanje zunaj centra za tujce), SE, SI (samo), SK.

10 BG, CY, CZ, DE (v nekaterih zveznih deželah), EE, FR, HR, IE, IT, LT, LU, NL, PL, SK.

11 BG zagotavlja nastanitev v nastanitvah, ki so vključene v nacionalni turistični register ali v register nastanitve, ki je bil posebej ustvarjen kot del Programa humanitarne pomoči za osebe, ki prosijo za časno zaščito v Republiki Bolgariji zaradi vojaških akcij v Ukrajini.

12 Na Cipru je bilo do konca aprila 2022 zagotovljenih 3000 hotelskih sob.

13 Večina upravičencev dočasne zaščite, ki ob prihodu potrebujejo nastanitev, je najprej zasilno nastanjena v hotelih.

14 BE, CZ (zasilna nastanitev; običajno do 90 dni), DE (v nekaterih zveznih deželah), EE, FR, IE, LV.

15 V DE se lahko zagotavljanje drugih oblik zasilnih ali časnih ukrepov razlikuje med zveznimi deželami.

16 IE, LU, PL, SK.

17 BE, BG, CZ, FR, IT, LT, LU, LV, NL, PL, SE, SK.

18 BE, CZ, LT, LU, NL, SK.

19 EE (potniška ladja MS Isabelle skupine Tallinn Group kot začasni ukrep od 7. aprila 2022), FR (država je zaprosila družbo Corsica Linea, da spomladi 2022 svoj sredozemski trajekt za dva meseca da na voljo ukrajinskim beguncem; na tem trajektu je mogoče nastaniti do 1600 oseb), NL.

20 BE, DE, FI, HR, IT, LV, NL, SK.

21 Na Nizozemskem je bilo 1. septembra na občinah prijavljenih 76.090 oseb, od tega je bilo 59.014 oseb nastanjenih v občinskih sprejemnih centrih, 17.076 oseb pa v drugih vrstah nastanitve.

22 Ker podatki niso na voljo, ni mogoče razlikovati med zasebnimi nastanitvami pri fizičnih osebah, ki niso družinski člani ali tesni prijatelji, in zasebnimi nastanitvami pri fizičnih osebah, ki so družinski člani ali tesni prijatelji.

ustanov in občin, ki so odgovorne za organizacijo primerne nastanitve (razdelek 4.3). Ta razdelek ne upošteva drugih oblik ugodnosti in finančne pomoči, ki jih države članice lahko zagotovijo upravičencem do začasne zaščite (oglejte si informator EMN o dostopu do storitev in ugodnosti za upravičence do začasne zaščite).

Finančna pomoč, ponujena upravičencem do začasne zaščite

Prvi odstavek 13. člena Direktive o začasni zaščiti določa, da morajo osebe, ki jim je bila dodeljena začasna zaščita, po potrebi dobiti sredstva za pridobitev nastanitve.

Sedem držav članic²³ posebno finančno pomoč zagotavlja neposredno upravičencem do začasne zaščite za kritje/pomoč pri kritju stroškov nastanitve v nekaterih okoliščinah (razen nadomestila za življenjske

stroške). Na Nizozemskem in v Slovaški republiki²⁴ se ta finančna pomoč izplača samo, če oseba ni nastanjena v (začasnem) sprejemnem centru. Druge države članice, kot sta Finska in Švedska, zagotavljajo brezplačno nastanitev in zato ne ponujajo dodatne finančne pomoči.

V Litvi je stanovanjski dodatek, do katerega so lahko upravičeni upravičenci do začasne zaščite, enak tistemu, ki je na voljo državljanom Litve. Na Irskem so upravičenci do začasne zaščite, ki najemajo na zasebnem trgu, lahko upravičeni do nekaterih plačil v zvezi s stanovanjskimi stroški, ki so na voljo tudi državljanom Irske. V Latviji lahko upravičenci, ki najamejo stanovanje pri fizičnih osebah, prejmejo 400 EUR v obliki nadomestila, vključno s komunalnimi storitvami, za največ 120 dni, vendar ne dlje kot do 31. decembra 2022. Preglednica 1 vsebuje pregled finančne pomoči, ki je upravičencem do začasne zaščite na voljo za nastanitev.

Preglednica 1: Posebna finančna podpora za nastanitev za upravičence do začasne zaščite

Država članica	Vrsta podpore
Avstrija	Mesečni dodatek: Upravičenci do začasne zaščite, ki bivajo v zasebni nastanitvi in ne morejo finančno poskrbeti sami zase ter so zato upravičeni do prejemkov za osnovno oskrbo, med drugim prejmejo subvencijo za najemnino v višini do 165 EUR za eno osebo in 330 EUR za družine ter denar za dnevne potrebščine v višini do 260 EUR za odraslo osebo in 145 EUR za otroka.
Nemčija	Do 31. maja 2022 so se finančni prejemki za nastanitev dodeljevali skladno z Zakonom o prejemkih proslincev za azil. Od 1. junija 2022 upravičenci do začasne zaščite prejmejo enake socialne prejemke kot nemški državljani, če izpolnjujejo potrebne pogoje. Vendar se lahko prejemki skladno z Zakonom o prejemkih proslincev za azil dodelijo za prehodno obdobje, dokler upravičencev v celoti ne obravnavajo in jim odobrijo prejem splošnih socialnih prejemkov. Takšni finančni prejemki se lahko uporabijo za kritje nekaterih stroškov (npr. najemnine, dnevnih nadomestil, stroškov komunalnih storitev). O višini finančne podpore odloča lokalna vlada. Trajanje in odobreni znesek sta odvisna od posameznega primera.
Estonija	Enkratno plačilo – Osebe/družine, ki so sprva bivale v začasnih nastanitvah, ki jih je zagotovila država, so ob preselitvi v trajnejšo obliko nastanitve upravičene do kritja enkratnih stroškov, povezanih s sklenitvijo najemne pogodbe za stanovanje, ki je bilo odobreno za uporabo upravičencu do mednarodne zaščite. Pomoč izplačujejo lokalne občine in znaša do šestkratnika eksistenčnega minimuma družine (trenutno 6 × 200 EUR = 1.200 EUR). Tako kot vsi drugi prebivalci Estonije lahko upravičenci zaprosijo za pomoč na podlagi potreb za kritje mesečnih stroškov najemnine, vključno s stroški komunalnih storitev.
Irska	Upravičenci do začasne zaščite, ki imajo stroške zaradi najemnine, so lahko upravičeni do dodatka za najemnino po enakih stopnjah kot državljani Irske in drugi, ki imajo dovoljenje za prebivanje na Irskem. Merila za dodatek za najemnino so bila posebej prilagojena upravičencem do začasne zaščite.
Litva	Enak stanovanjski dodatek kot državljani. Ukrajinski posamezniki ali družine lahko prejmejo dodatek za najemnino, če: so prijavili svoje premoženje in dohodke, njihovi dohodki pa ne presegajo omejitev, lahko zaprosijo za nadomestilo za najem stanovanja; v Litvi nimajo lastnega stanovanja (ali pa stanovanje, ki je v njihovi lasti, ni primerno za bivanje); so v občini najemali stanovanje vsaj eno leto in so prijavili stalno prebivališče. Višina nadomestila je odvisna od občine, v kateri oseba ali družina najema stanovanje, velikosti stanovanja in števila družinskih članov. Ukrajinci lahko zaprosijo tudi za enkratno nadomestilo za nastanitev.
Nizozemska	Mesečni dodatek – Upravičenci, nastanjeni v zasebnih domovih, prejmejo dodatni stanovanjski dodatek v višini 215 EUR na odraslo osebo na mesec in 55 EUR na mladoletnika.

23 AT, DE, EE, ES, IE (upravičenci do začasne zaščite, ki najemajo stanovanje na zasebnem trgu, so lahko upravičeni do nekaterih plačil v zvezi s stanovanjskimi stroški), LT, NL (samo če upravičenec do začasne zaščite biva pri fizičnih osebah).

24 Skladno z Zakonom o azilu ta možnost v SK obstaja, vendar se od začetka vojne ni uporabljala.

Država članica	Vrsta podpore
Slovenija	Upravičenci lahko zaprosijo za finančno pomoč za zasebno nastanitev. Znesek je odvisen od števila družinskih članov in njihovih dohodkov ter se meri kot odstotek osnovnega zneska minimalnega dohodka, ki je trenutno 421,89 EUR (ena oseba 100 %, dve osebi 130 %, tri osebe 160 %). Navedeni so najvišji možni zneski, tj. če je v najemni pogodbi naveden nižji znesek, se upošteva pogodbeni znesek. Odločitev o prejemu finančne pomoči se izda za obdobje treh mesecev. Če upravičenci želijo še naprej prejemati sredstva, morajo pred iztekom veljavne odločbe vložiti novo prošnjo.
Španija	Mesečni dodatek – Dodatek znaša od največ 376 EUR na mesec za eno osebo do 780 EUR na mesec za osemčlansko družino. Na voljo je dopolnilni dodatek za kritje varščine, storitev nepremičninske agencije in stanovanjsko zavarovanje.

Finančna podpora za zasebna gospodinjstva, pri katerih so nastanjeni posamezniki

Več²⁵ držav članic, ki uporabljajo nastanitev, ki jo ponujajo zasebna gospodinjstva, ima posebne sheme za finančno podporo ali priznavanje prispevka gospodinjstev, pri katerih so osebe nastanjene. Zneski in trajanje teh plačil so različni (od sedmih dni do več mesecev in največ do enega leta) in pogosto temeljijo na številu nastanjenih posameznikov. Cene za otroke so pogosto nižje kot za odrasle. V Nemčiji, kjer sta sprejem in nastanitev decentralizirana, lokalni organi sami določajo cene.

Večina držav članic je poročala, da zasebnim gospodinjstvom ne zagotavljajo denarne podpore za nastanitev oseb, ki bežijo iz Ukrajine,^{26, 27} čeprav so nekatere navedle finančno podporo za življenjske stroške. Belgija in Nizozemska sta na primer poročali, da ljudje iz Ukrajine lahko izberejo, da s finančno pomočjo pomagajo zasebnemu gospodinjstvu, pri katerem so nastanjeni. V Sloveniji lahko za finančno pomoč zaprosijo samo upravičenci in če se tako dogovorijo z najemodajalcem, se lahko finančna pomoč neposredno nakaže najemodajalcu. V preglednici 2 je povzetek glavnih vrst finančne podpore, zagotovljene zasebnim gospodinjstvom, pri katerih so nastanjene osebe, ki bežijo pred invazijo na Ukrajino.

Preglednica 2: Finančna podpora za zasebna gospodinjstva, pri katerih so nastanjeni posamezniki, ki bežijo iz Ukrajine

Država članica	Vrsta podpore
Hrvaška	Ponujena pomoč je odvisna od števila nastanjenih oseb in znaša od 50 do 100 HRK (6–12 EUR) na dan za vsako nastanjeno osebo. Omejena je na 3.600 HRK (478 EUR) na mesec na gospodinjstvo.
Češka republika	Solidarnostni dodatek v višini 3.000 CZK (približno 125 EUR) se zagotavlja na nastanjeno osebo na koledarski mesec in za največ štiri nastanjene osebe.
Nemčija	Višine določajo lokalni organi in se razlikujejo med zveznimi deželami. Lokalni indeks najemnin je eden od kazalnikov, ki se uporablja za določitev natančnega dodatka v vsakem posameznem primeru in se lahko precej razlikuje med občinami. Upošteva se tudi posameznikovo finančno stanje.
Irska	Za gospodinjstva, pri katerih so nastanjeni upravičenci do začasne zaščite, je na voljo neobdavčeno plačilo za priznanje v višini 400 EUR na mesec. Plačilo se dodeli glede na nepremičnino in ne nastanjeno osebo, temelji pa na nastanitvi, ki traja najmanj šest mesecev. Plačilo je na voljo tistim, ki ponujajo nastanitev v lastnem domu ali jo zagotavljajo v svoji prosti nepremičnini. Ni namenjen kritju stroškov oseb, pri katerih so nastanjene osebe.
Latvija	Državljeni zasebniki, pri katerih so nastanjeni ukrajinski državljani, imajo pravico do nadomestila v višini 100 EUR na mesec za prvo nastanjeno osebo in 50 EUR na mesec za vsako naslednjo nastanjeno osebo, vendar največ do skupaj 300 EUR na mesec za vse osebe, nastanjene v eni stanovanjski enoti, in največ za 120 dni.
Litva	Višina nadomestila za zagotavljanje nastanitve ukrajinskim državljanom je odvisna od števila nastanjenih oseb: 150 EUR za eno osebo in 50 EUR za vsako nadaljnjo osebo, ki prebiva v istem stanovanju. Za izkoristek tega prejemka mora biti prvi mesec nastanitve na voljo brezplačno.
Poljska	Fizični osebi, ki zagotavlja nastanitev državljanom Ukrajine, se lahko na njeno zahtevo odobri denarni prejemek v višini 40 PLN (9 EUR) na osebo na dan, vendar za največ 120 dni. Obdobje izplačevanja prejemka se lahko podaljša za več kot 120 dni v primeru zagotavljanja nastanitve in prehrane državljanu Ukrajine, ki zaradi posebnih osebnih razmer (npr. invalidnost, starost, enostarševska družina z najmanj tremi otroki, nosečnost) ne more poskrbeti sam zase.
Slovaška	Prispevek znaša 8 EUR na nočitev za osebo, ki ji je bila dodeljena začasna zaščita in je dopolnila 15 let, ali 4 EUR za osebo, mlajšo od 15 let.

25 CZ, DE, HR, IE, LT, LV, PL, SK.

26 AT, BE, BG, CY, EE, ES, FI, HU, IT, LU, MT, NL, SE, SI.

27 FR namerava predlagati denarno pomoč v višini 150–200 EUR za zasebna gospodinjstva, vendar se ta ukrep še ne izvaja.

Polovica držav članic,²⁸ ki ponuja finančno podporo, je ugotovila, da bi lahko ponujeno nadomestilo služilo kot spodbuda zasebnim gospodinjstvom, da ponudijo nastanitev. Poljska je opozorila, da je bila pridobitev nadomestila pogosto pomemben dejavnik za ljudi, ki ponujajo namestitve. V Litvi nadomestilo služi kot spodbuda zasebnim gospodinjstvom, ki imajo dodatna stanovanja in druge primerne bivalne prostore, da ponudijo nastanitev Ukrajincem. V Nemčiji so nekatere zvezne dežele poročale, da bi lahko bila finančna podpora pomembna, medtem ko druge še niso mogle ugotoviti, ali je bila zares pomembna. Slovaška republika je ugotovila, da se je s podaljšanjem potrebe po nastanitvi povečal pomen finančnega nadomestila.

Finančna pomoč, ponujena občinam ali drugim ustanovam

Poleg neposrednega financiranja upravičencev do začasne zaščite in zasebnih gospodinjstev, ki ponujajo nastanitev, več držav članic²⁹ zagotavlja finančno podporo občinam ali drugim ustanovam, v katerih so nastanjene razseljene osebe iz Ukrajine. Na Finskem se finančna podpora občinam, ki upravičence nastanijo v opremljenih stanovanjih, dodeli prek tako imenovanega občinskega modela, cene najemnim pa se razlikujejo glede na občino. V Belgiji (Flandrija) lokalni organi prejmejo subvencijo za nastanitev upravičencev do začasne zaščite na podlagi njihove registracije v Belgijskem nacionalnem registru.³⁰ V Latviji se stroški občin za storitve nastanitve krijejo v višini največ 15 EUR na osebo na dan.

5 USKLAJEVANJE POBUD ZA ZASEBNO NASTANITEV

Zasebne nastanitve so ena glavnih možnosti za nastanitev upravičencev do začasne zaščite v Evropski uniji. V nekaterih državah članicah pobude za zasebne nastanitve usklajujejo osrednje³¹ in/ali regionalne/lokalne³² oblasti. V Franciji so na primer fizične osebe, ki želijo ponuditi »nastanitev pri državljanu« (*hébergement citoyen*), pozvane, da na spletni platformi izpolnijo obrazec, v katerem navedejo vrsto, lokacijo in razpoložljivost svoje nastanitve. Ko je obrazec predložen, prefektura prek lokalnega združenja za posredovanje ponudbe fizičnih oseb uskladi s potrebami razseljenih oseb iz Ukrajine. V Avstriji se lahko fizične osebe ali organizacije s prostimi nepremičninami ali sobami prijavijo prek spletnega obrazca. Zvezna agencija za storitve sprejema in podpore pregleda ponudbe in jih posreduje deželam.

Več držav članic³³ je vzpostavilo usklajevalne mehanizme z več akterji med osrednjim organom, regionalnimi/lokalnimi organi in/ali organizacijami civilne družbe, kot je Rdeči križ. V Avstriji Zvezna agencija za storitve sprejema in podpore usklajuje nastanitve v tesnem sodelovanju z Ministrstvom za notranje zadeve, deželami in organizacijami civilne družbe. V Češki republiki manjše pobude za zasebne nastanitve usklajuje Nacionalni center za pomoč Ukrajini, upravljajo pa jih nevladne organizacije ter regionalni in lokalni organi. V Luksemburgu Nacionalni urad za sprejem in Ministrstvo za družino podpirata skupno pobudo Rdečega križa in Karitasa za zbiranje

in preverjanje ponudb prebivalcev Luksemburga ter njihovo usklajevanje z upravičenci.

V številnih primerih imajo organizacije civilne družbe vodilno vlogo pri usklajevanju namestitve upravičencev do začasne zaščite v zasebna gospodinjstva.³⁴ V štirih državah članicah je Rdeči križ vodilni koordinator pobud za zasebno nastanitev.³⁵ V Litvi glavno pobudo za zasebno nastanitev usklajuje Nacionalni center za usklajevanje podpore prostovoljcev »Močni skupaj«, ki ga nadzira in podpira vlada. V Španiji fundacija La Caixa usklajuje program za namestitve družin, ki ukrajinske družine povezuje z družinami gostiteljicami (oglejte si okvir spodaj).

V Španiji Ministrstvo za vključevanje, socialno varnost in migracije v sodelovanju s fundacijo La Caixa usklajuje program namestitve družin, ki ukrajinske družine usklajuje z družinami gostiteljicami. Fundacija Caixa je ustanovila več Uradov za rejništvo, ki preverjajo prošnje prostovoljnih družin, ki želijo sprejeti družino iz Ukrajine. Če je prošnja sprejeta, bo posredovana Ministrstvu za vključevanje, socialno varnost in migracije, ki razseljene družine uskladi z gostiteljskimi družinami, ki lahko najboljše zadovoljijo njihove potrebe. Pilotni program namestitve družin poteka v Barceloni, Madridu, Malagi in Murcii, ki so sprejele največ razseljenih Ukrajincev.

28 DE, LT, PL, SK.

29 BE, BG, CZ, EE (začasni ukrep), FI, FR, LV, NL, SK.

30 Subvencija za spremstvo se izračuna tako, da se število upravičencev do začasne zaščite v občini, ki so vpisani v nacionalni register, pomnoži s 400 in 0,45 (tj. število upravičencev v občini × 400 × 0,45). Poleg tega Flandrija zagotavlja subvencije lokalnim organom za ustvarjanje javnih nastanitvev (enkratni pavšalni znesek v višini 1.000 EUR na zmogljivost za javno nastanitev) in za razpoložljivost posebnih zmogljivosti v sektorjih socialne pomoči in turizma (dnevni znesek glede na vrsto določene zmogljivosti, npr. 35 EUR za hotelsko sobo in 15 EUR za počitniško hišico v počitniškem parku).

31 AT, BE, ES, HR, IT, SK.

32 AT, BE, CZ, EE, FR, HR, IT, PL, SK.

33 AT, BE, CZ, ES, HR, FR, IE, LT, SK.

34 AT, CZ, ES, FI, FR, HU, IE, NL (samo v zasebnih nastanitvah, ki jih financira ministrstvo (RefugeeHomeNL)), LU, LV.

35 FI, IE, LU (s Karitasom), NL (z dvema drugima nevladnima organizacijama).

6 IZZIVI PRI ZAGOTAVLJANJU NASTANITVE

Glavni izzivi, ki so jih opredelile države članice, so bili povezani z njihovimi že tako **omejenimi zmogljivostmi za nastanitev**³⁶ in **pomanjkanjem zasilnih nastanitev**.³⁷ V nekaterih državah članicah so bili ti izzivi še posebej opazni v večjih mestih.³⁸ Nemčija je poročala, da je sicer običajno, da prosilci za zaščito dajejo prednost urbanim območjem, vendar je bilo to še bolj opazno med upravičenci dočasne zaščite iz Ukrajine. Več držav članic je omenilo, da so se za obvladovanje razmer morale³⁹ – ali pa se bodo kmalu morale⁴⁰ – zateči k prerazporeditvi osemilja. Na Švedskem je bil 1. julija 2022 uveden nov zakon, ki od občin zahteva, da prevzamejo odgovornost za urejanje nastanitev za upravičence dočasne zaščite. Cilj novega zakona je, da bi švedske občine delile odgovornost za zagotavljanje nastanitve, šolanja in oskrbe za ljudi, ki so pobegnili pred vojno v Ukrajini.

Drugi ključni izzivi, ki so bili izpostavljeni, so bili potreba po odzivu v **kratkem času**⁴¹ in zadovoljevanje številnih potreb prišlekov,⁴² saj to obremenjuje že tako omejene vire, vključno s kadri.⁴³ Litva je 8. marca 2022 poročala o kibernetnem napadu na podatkovno zbirko nevladne organizacije Stronger Together, ki usklajuje možnosti nastanitve. Njena spletna stran je glavna informacijska točka o razpoložljivih nastanitvenih zmogljivostih, prostovoljcih, ki ponujajo prevozne storitve, itn.

Avstrija in Slovaška republika sta poročali o težavah pri iskanju primernih nastanitev in/ali zmogljivosti za oskrbo oseb s telesnimi ali duševnimi motnjami in oseb, ki potrebujejo posebno zdravstveno oskrbo (npr. bolniki z rakom), medtem ko je Nemčija navedla težave pri iskanju nastanitve za celotne sirotišnice ali domove za ostarele ter ustreznega negovalnega osebja. Belgija, Estonija, Finska, Irska in Slovaška republika so naleteli na težave pri nastanitvi oseb, ki so s seboj pripeljale hišne ljubljence, saj sprejemni centri in/ali hoteli pogosto ne dovoljujejo nastanitve živali. Finska je zato prosila za prilagodljivost sprejemnih centrov, nato pa je v bližini Helsinkov ustanovila sprejemni center, kjer

so hišni ljubljenci dobrodošli, v katerem se ob prihodu izvaja tudi obvezna 30-dnevna karantena (za hišne ljubljence in njihove lastnike).

Zanašanje na **nastanitve, ki jih zagotavljajo fizične osebe**, sicer omogoča hitrejšo odzivanje in ustvarjanje dodatnih zmogljivosti, vendar pa s seboj prinaša nekatera velika tveganja. Več držav članic je ugotovilo, da je težko zagotoviti trajnost nastanitev, ki jih ponujajo zasebna gospodinjstva, saj so bile številne ponudbečasne.⁴⁴ Luksemburg je poročal, da je bila nastanitev upravičencev v zasebnih gospodinjstvih lahko samočasna rešitev za množičen pritok upravičencev dočasne zaščite, vendar se ne more šteti za dolgoročno trajnostno rešitev. Podobno so na Finskem poročali, da je lahko pomanjkanje predvidljivosti in neprekinjenosti zasebne nastanitve stresno za razseljene osebe, ki so se morale preseliti v sprejemni center, ko jim zasebni gostitelji ni bil več pripravljen zagotavljati nastanitve.

Finančni stroški, povezani z zasebno nastanitvijo, so se zdeli težavni.⁴⁵ Poljska je izpostavila težave pri iskanju dodatnih državnih sredstev za podporo teh zasebnih gospodinjstev. Poleg tega se nenehno analizirajo dvigi cen energije in ogrevanja kot del povečanja stroškov vzdrževanja skupne nastanitve.

Drug izziv je bil, da zasebni gostitelji morda ne morejo zagotoviti zadostne podpore glede na ranljivosti ali posebne potrebe razseljenih oseb.⁴⁶ Več držav članic je kot težavo izpostavilo **jezikovno oviro**.⁴⁷ V Luksemburgu so pri nekaterih upravnih postopkih zagotovljene storitve tolmačenja.

Nekatere države članice so opozorile, da zasebne nastanitve predstavljajo **večje tveganje za zlorabo in izkoriščanje**, zlasti če niso ustrezno usklajene ali urejene.⁴⁸ Luksemburg in Slovaška republika sta poročala, da veliko razseljenih oseb ni čakalo na uradni postopek in je družino gostiteljico iskalo prek družbenih medijev, kar je povečalo tveganje za izkoriščanje.

36 BE, DE, CZ, EE, FI, FR, IE, LV, LT, NL, SE, SI, SK.

37 BE, DE (v posameznih zveznih deželah se lahko razlikuje), IE, SK.

38 CZ, DE, LT (prednost imajo mesta s šolami, v katerih se uporablja ruski jezik), LV.

39 FI, FR.

40 CZ, LV (Riga je na začetku aprila poročala, da je bila dosežena skoraj največja zmogljivost; ko bo ta dosežena, bo država začela s prerazporeditvijo).

41 BE, DE, FI, IE, LU.

42 BE, DE (v posameznih zveznih deželah se lahko razlikuje), ES, FI.

43 BE, DE (v posameznih zveznih deželah se lahko razlikuje), EE, ES.

44 AT, BE, CZ, DE, ES, FI, FR, HR, LV, LU, PL, SK.

45 BE, CZ, DE, ES, FR, HR, LT, LV, PL, SK.

46 BE, DE, FR.

47 BE, DE, LU.

48 BE, DE, FI, LU.

Možnosti stika z EMN:

Spletno mesto EMN: www.ec.europa.eu/emn

LinkedIn EMN: <https://www.linkedin.com/company/european-migration-network/>

Twitter EMN: <https://twitter.com/EMNMigration>

Nacionalne kontaktne točke EMN

Avstrija www.emn.at/en/

Belgija www.emnbelgium.be

Bolgarija www.emn-bg.com

Hrvaška <https://emn.gov.hr/>

Ciper www.moi.gov.cy/moi/crmd/emnncpc.nsf/home/home?opendocument

Češka www.emncz.eu

Danska www.justitsministeriet.dk/

Estonija www.emn.ee/

Finska www.emn.fi/in_english

Francija <https://www.immigration.interieur.gouv.fr/Europe-et-International/Le-reseau-europeen-des-migrations-REM3/Le-reseau-europeen-des-migrations-REM2>

Nemčija <https://www.bamf.de/EN/Themen/EMN/emn-node.html>

Grčija <http://emn.immigration.gov.gr/en/>

Madžarska www.emnhungary.hu/en

Irska www.emn.ie/

Italija www.emnitalyncp.it/

Latvija www.emn.lv/en/home/

Litva www.emn.lt/en/

Luksemburg <https://emnluxembourg.uni.lu/>

Malta <https://emn.gov.mt/>

Nizozemska <https://www.emnnetherlands.nl/>

Poljska <https://www.gov.pl/web/europejska-siec-migracyjna>

Portugalska <https://rem.sef.pt/>

Romunija <https://www.mai.gov.ro/>

Španija <https://extranjeros.inclusion.gob.es/emn-Spain/>

Slovaška <https://emn.sk/en/>

Slovenija <https://emm.si/en/>

Švedska <http://www.emnsweden.se/>

Norveška <https://www.udi.no/en/statistics-and-analysis/european-migration-network---norway>

Gruzija https://migration.commission.ge/index.php?article_id=1&clang=1

Republika Moldavija <http://bma.gov.md/en>